

MIDDEN IN DE NACHT KRUIPT hij bij mij in bed, een jongen van een jaar of negen. Ik duw hem weg, maar hij blijft me lastigvallen. Hij roept oude geluiden op, telt terug, laat de gordijnen wiegen. En dan moet ik met hem mee naar een stad die geen naam mag hebben. Keer op keer lopen we daar. We staan stil voor een hoog huis, hij opent de deur, dwingt me in een spiegel te kijken, wijst op een bloedvlek in het marmer en laat een trap kraken – zo helder en zo levensecht, dat ik geschrokken het licht aan moet doen om te weten waar ik ben. Ik ken die jongen. Hij doet zijn best om op mij te lijken, met dat kuiltje in zijn kin. Of is hij een verzinsel? We gebruiken dezelfde woorden, delen dezelfde angsten, aangewakkerd door berichten over een nieuwe oorlog.

Bang, altijd bang geweest.

We hebben aan de tijd gewerkt en besloten samen op een doordeweekse dag naar dat hoge huis te gaan. Zou het er nog staan? Een trein bracht ons tot over de grote rivieren. De weg van het station naar de lommerrijke woonwijk konden we dromen, maar we verdwaalden in de straten achter het park waar ooit bommen vielen en kogelhulzen tussen de puinhopen lagen. En die grote

brand... was die nu wel of niet om de hoek? We versnel-
den onze pas. Gevaarlijk terrein. Na een flauwe bocht
doemde het huis op waar de jongen maandenlang lo-
geerde. Het leek te wenken. Hij wilde ernaartoe rennen,
maar ik ben een stijve man, een bezemsteel, en zag ook
niet zo goed, er zat een lelijke pleister naast mijn rech-
teroog: zonschade. Oude sproeten plagen mij. We keken
op naar de gevel en maakten een kleine buiging. Ik nam
foto's met mijn mobiele telefoon, ging aan de overkant
van de straat zitten en probeerde te kijken met de blik
van een negenjarige. Wakker en fel.

Het huis groeide.

Een bejaarde dame liep voorbij en nam mij onderzoe-
kend op.

'Ik maak een foto van het huis van mijn grootvader,' zei
ik.

Ze vroeg naar zijn naam.

'Van Dis, hij was een herenboer...'

'O, maar die heb ik nog gekend. Ik ben hiernaast gebo-
ren.'

Ze wees me op een litteken uit het verleden: een ge-
barsten steen in de gevel van de overburen – een afge-
ketste kogel. Nooit hersteld. Aan die barst kleefde nog
een heel verhaal. Ik keek rond, verkende... De oude voor-
deur glansde nog voornaam, maar zonder de koperen
trekbel. Hé, was de muur van de moestuin niet langer?
Zeker, haar ouders hadden de helft van de tuin kunnen
kopen en lieten er een dubbele garage bouwen. De wal-
notenboom overleefde het niet. Maar het kelderraam zat
er nog.

'De grootste kelder van de straat,' zei ik.

'Dan weet u wat zich daar in de oorlog heeft afgespeeld?'

'Nee, geen idee.'

'U had een flinke oma.'

'Zij was mijn oma niet. Ze diende in dit huis. Ik ken niet eens haar achternaam.'

Nu wel. Na lang en gedegen onderzoek heb ik haar weer contouren kunnen geven. Een stem. Herinneringen. Nog één keer kruip ik bij haar op schoot, zal ik groeien in de verwarrendste zomer van mijn leven. Kom maar op, zoon, en geef me ook mijn sproeten terug. Nog één keer mag ik voor haar dansen in mijn blauwe korte broek, voor de vrouw die mij van kinds af aan bij mijn volwassen naam noemde: Adriaan. En soms Sproet. Zij was mijn Ommie.

Pak je koffer, Adriaan. Ze wacht op het perron.

Hij werd omhelsd en meegenomen naar de rode weegautomaat in de hal van het station. Schoenen uit, voeten op de metalen plaat, stilstaan, adem inhouden, dubbeltje in de gleuf, en een wijzer gaf trillend het gewicht. Voor een tweede dubbeltje spuugde de automaat een bedrukt kaartje uit: 28,3 kilo. Daar kon nog wel een pond of wat bij. Kaartje goed bewaren, voor in het plakboek. Het eerste souvenir van wat een leerschool zou worden.

In de keuken stond een lauwe appeltaart klaar, met slagroom van opgeklopt melkvel. Hij kreeg het grootste stuk. Vorkje. Bordje afgelikt... Nee! Pardon. En dan naar de naaikamer, met de rug tegen de wand en opgemeten: 137 centimeter lang. Gemarkeerd met een potloodstreepje op de deurpost. Ook nek, schouders, rug en taille kregen cijfers, en de lengte tussen kruis en knie. Dat kietelde.

Ommie trok lijnen over de stippels van het patroonpapier en zette de schaar erin. Daar lag hij: afgeknipt en uitgeknipt. Twee witte overhemden zou ze voor hem maken en twee korte broeken met omslag en een rode knoop. De trapnaaimachine raasde de hele middag.

Passen maar!

Zijn oude korte broek van akelige prikkelstof – een restant van vaders militaire jas – verdween in de lappenmand. ‘De oorlog is voorbij,’ zei Ommie, ‘die gaan we hier vergeten.’

Een nieuwe jongen zou haar Adriaan worden.